

ת"פ 20293/10/17 - מדינת ישראל נגד נורב"י שפסו

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 20293-10-17 שלוחת תביעות מרום הגליל והגולן נ' שפסו
תיק חיצוני: 281193/2017

בפני כבוד השופט יוסי טורס
מאשימה מדינת ישראל
נגד נורב"י שפסו
נאשם **החלטה - בטענת זוטא**

כתב האישום וטענת הזוטא

1. הנאשם עומד לדין על שורת עבירות רכוש שבוצעו לפי הנטען בעת ששימש כאחראי משמרת אבטחה בהיכל המשפט בנצרת. בהתאם לעובדות כתב האישום, במהלך החודשים 5/17- 6/17 נכנס הנאשם ללשכותיהם של מספר שופטים בהיכל המשפט בנצרת וגנב מהן סכומי כסף שונים השייכים לשופטים (באחד המקרים נגנב הכסף מעוזר משפטי של שופט, שתיקו נותר בלשכת השופט). בגין כך יוחסו לנאשם עבירות של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין, תשל"ז- 1977 (להלן - חוק העונשין, 8 עבירות); הסגת גבול פלילית, עבירה לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין (5 עבירות); ופריצה לבניין שאינו דירה, עבירה לפי סעיף 407(ב) לחוק העונשין (3 עבירות).

2. בתשובתו לאישום כפר הנאשם בעובדות, למעט בגניבת הכספים באישום מס' 1. בנוסף העלה הנאשם טענת זוטא, במסגרתה טען כי הודה בעבירות "לאחר שהובטח לו שלא יוגש בעניינו כתב אישום". ביחס לזהות הגורם "המבטיח" נטען כי מדובר בחוקר עיסאם חורי (להלן - חורי), אך אומר כבר עתה כי לאחר שחוקר זה העיד, טען הסנגור למעשה כי חוקר אחר, בשם ישראל שוורץ (להלן - שוורץ), הוא שמסר הבטחה זו, בנוכחות החוקר חורי.

ראיות הצדדים

3. לבקשת הצדדים, דנתי בטענת הזוטא בנפרד ושמעתי את שני החוקרים הרלוונטיים ואת הנאשם. אפרט להלן את עדויותיהם בקצרה.

4. החוקר חורי גבה את אמרת הנאשם מיום 26.6.17 (ת/1) במסגרתה הודה לראשונה בעבירות בהן נחשד. אמרה זו נגבתה מיד לאחר מעצר הנאשם ובעדותו טען חורי כי הנאשם שיתף פעולה כבר בתחילת החקירה, הביע צער על מעשיו, ויתר על זכותו להתייעץ עם עורך דין ואמר כי הוא "מוכן לכל עונש ורוצה לסיים עם זה". במענה לטענת הזוטא טען חורי כי לא הבטיח לנאשם דבר וכי "זה בלתי נתפס שאני מבטיח לא להעמיד לדין, זה לא התפקיד שלי... לא

הבטחתי שום דבר". בחקירה הנגדית אישר חורי שהחוקר שוורץ היה מעורב בחקירה ואף נותר עם הנאשם לבד בזמן שהנאשם רשם דברים על "פתק" (מדובר ברשימה שערך הנאשם במהלך החקירה ובה פרטים על העבירות שביצע). הסנגור הטיח בחורי כי החוקר שוורץ אמר לנאשם כי "להודות עדיף וכי לא יקרה לו כלום ולא יוגש כתב אישום" וחורי השיב כי לא שמע דבר שכזה.

5. החוקר שוורץ הכחיש בחקירתו את הטענה כי הבטיח לנאשם שלא יוגש נגדו כתב אישום, אם יודה בעבירות המיוחסות לו וטען כי הדבר לא עלה אף "ברמיזה". שוורץ טען כי לא השתתף בחקירת הנאשם, אלא נכנס לחדר החקירות בשלב כלשהו, למספר דקות בלבד. שוורץ הדגיש כי הנאשם לא הודה בפניו וכאשר נכנס היה זה כבר לאחר שהודה ומסר את הכסף שהסתיר על גופו. ביחס לשיחתו עם הנאשם, בפרק הזמן בו שהה בחדר החקירות, מסר שוורץ כי הנאשם טען אותה עת כי ביצע חלק מהעבירות המיוחסות לו ובחלק אחר כפר. בשלב מסוים ניתן לו "פתק" והוא רשם בו את העבירות שביצע על מנת ש"יזכור מה עשה ומה לא". ביחס לטענה להבטחה, שב שוורץ והכחיש שהבטיח לנאשם דבר מה וציין כי לא נכח כלל בחדר כאשר הנאשם הודה לראשונה ומסר את הכסף שהיה על גופו. לשאלת בית המשפט אם אמר לנאשם דבר מה שיכול היה להתפרש על ידו כסוג של הבטחה, השיב שלא, אך ציין כי בשיחותיו עם הנאשם בסיום החקירות, הוא נשאל על ידו "מה יכול לקרות לי" והשיב לו כי יש צדדים שליליים בנושא (כגון מהות העבירה ומעמדו) ומנגד, צדדים חיוביים (כגון עברו הנקי). עם זאת הדגיש שוורץ כי שיחה זו הייתה לאחר שהנאשם כבר הודה.

6. הנאשם העיד ותיאר את הרגע בו עוכב על ידי צוות המשמר של בתי המשפט והוטח בו כי גנב כספים מלשכות השופטים, וכן את מעמד מעצרו על ידי השוטרים, שהיה קשה מאוד עבורו. הנאשם טען כי בעת החיפוש שנערך ברכבו אמר לו החוקר שוורץ כי "תודה במה שעשית וככה זה יכול לעזור לך" וגם בהמשך בחדר החקירות אמרו לו חורי ושוורץ "עדיף שתגיד ככה וככה שיש נגדך כל דבר שתודה זה יעזור לך וימנע לך צרות בעתיד". הנאשם הסביר כי היה לחוץ, לא רצה להיוועץ עם עורך דין ורצה להודות על מנת "שיעזרו לי אחרי זה" ושהתיק לא "יגיע למעצר". בחקירה הנגדית אישר הנאשם כי לא הודה במעשיו בפני איש, עד תחילת החקירה הראשונה וטען כי חורי ושוורץ אמרו לו מספר פעמים "שלא יהיה לי בעיות שזה כן יבוא לקראתי בבית המשפט". לשאלת בית המשפט אם טענתו היא שהחוקרים הבטיחו לו שתמורת ההודאה יזכה להקלה כלשהי, או שהבטיחו שאם יודה לא יועמד כלל לדין, השיב "חזרו ואמרו שיש נגדי את כל הדברים שכדאי לי להודות שלא יהיה לי בעיות אחרי זה שלא יהיו לי בעיות במהלך התיק".

טיעוני הצדדים

7. ב"כ המאשימה טען כי לאחר שמיעת עדותו של הנאשם עולה בבירור שאין כל טענה היכולה להקים טענת זוטא, שכן הנאשם לא טען כלל שהובטח לו שלא יועמד לדין באם יודה, אלא שהדבר "ימנע לך צרות בעתיד" ואמירה מסוג זה - גם אם נאמרה - אינה פוגעת בחופשיות הרצון לפי סעיף 12 לפקודת הראיות. ב"כ המאשימה הפנה להודעות נוספות שנגבו מהנאשם בהמשך, אשר בהן לא טען הנאשם כי הובטח לו דבר מה, כמו גם בדיון המעצר ובמכתב ששלח ללשכת התביעות חודשים רבים לאחר שנחקר. לאור כך ביקשה המאשימה לדחות את טענת הזוטא. כאן המקום לציין כי חקירתו הראשונה של הנאשם תועדה (ולא ברור אם באופן חזותי או קולי), אך התיעוד לא נמצא חרף ניסיונות לאתר.

8. הסנגור טען כי הוכח שקיים ספק בשאלת חופשיות הרצון של הנאשם עת מסר את ההודאה. נטען כי הובטח לנאשם שלא יועמד לדין אם יודה והתנהלות החוקרים תמוהה, שכן אין הסבר מדוע החוקר חורי עזב את החקירה והותיר את הנאשם עם החוקר שוורץ בעת רישום הפתק. כן טען הסנגור כי לו היו מאתרים את הדיסק ובו תיעוד החקירה ניתן היה לקבל תמונה מדויקת של ההתנהלות. ביחס לכך שהנאשם לא טען בחקירתו שהובטח לו שלא יועמד לדין, השיב הסנגור כי הנאשם טען שנאמר לו "שלא יהיה לו צרות" וזו דרכו לומר שלא יוגש כתב אישום, שכן הוא אינו בעל השכלה משפטית. לאור כך ביקש הסנגור לקבל את טענת הזוטא ולפסול את ההודאה.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

9. כידוע, בחינת קבילותה של הודיית נאשם מבוצעת בשני מסלולים מקבילים: המסלול החקיקתי הקבוע בסעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן - פקודת הראיות) והמסלול הפסיקתי, כפי שעוצב בהלכת יששכרוב (רע"פ 5121/98 **טור' רפאל יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי** (4.5.06); (להלן - **עניין יששכרוב**)). עניינו, במסלול הראשון, בהתאם לפקודת הראיות והטענה היא שיש לפסול את הודאת הנאשם בשל כך שלא ניתנה באופן חופשי ומרצון.

10. סעיף 12(א) לפקודת הראיות קובע:

"עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה הייתה חופשית ומרצון".

11. באופן מסורתי פורש הסעיף כך שהודיה תיחשב ככזו שניתנה "חופשית ומרצון" רק אם נותרה בידי מוסרה יכולת ממשית לבחור בין נתינתה לבין הימנעות מכך. בהתאם לכך נקבע כי "הודאת נאשם תיפסל לפי סעיף 12 הנ"ל רק אם הופעל עליו בעת החקירה "לחץ חיצוני" פסול, שהיה בו כדי לשלול את יכולתו לבחור באופן חופשי בין מסירת הודאתו לבין הימנעות ממסירתה" (עניין יששכרוב). הפסיקה קבעה מספר קבוצות של אמצעים פסולים שהשימוש בהם עשוי להביא לפסילת ההודיה ובהן "אלימות ואיום באלימות; נקיטה בשיטת תחקור בלתי הוגנת; יצירת לחצים נפשיים בלתי הוגנים; שימוש בתחבולה בלתי הוגנת; וכן נקיטה באמצעי פיתוי והשאה בלתי הוגנים..." (ע"פ 1292/06 **יחיא תורק נ' מדינת ישראל** (20.7.09); עניין **תורק**). עוד ראוי לציין כי "השאלה כיצד ראוי לפרש סעיף זה בעידן החוקתי שלאחר חקיקת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו נדונה בהרחבה בעניין יששכרוב, שבו הוסבר כי סעיף 12 לפקודת הראיות נועד להגן על שתי זכויות יסוד - "הזכות לשלמות הגוף והנפש והזכות לאוטונומיה של הרצון החופשי"...כאשר נבחנת הפגיעה בזכות לאוטונומיה הרצון - רק "פגיעה של ממש באוטונומיה הרצון של הנאשם במסירת הודאתו תביא לפסילתה, והכול בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה לגופו". (ע"פ 1784/14 **אשרף אעשור נ' מדינת ישראל** (3.9.15)). זאת בעוד "שאמצעי חקירה פסולים שיש בהם כדי לפגוע שלא כדין בזכותו של הנחקר לשלמות הגוף או כדי להשפילו ולבזותו מעבר לנדרש כתוצאה מעצם קיומה של חקירה, יובילו לפסילתה של ההודאה מיניה וביה; זאת, בלא צורך לבחון את השפעתם של אמצעי החקירה האמורים על אמיתות ההודאה שנמסרה בחקירה" (עניין **יששכרוב**).

בפסקה 33 לפס"ד של כב' השופטת (כתוארה אז) ביניש).

12. בעניין השפעת האמצעי הפסול על אמיתות ההודאה, ראוי לציין כי "בעוד שבעבר ההצדקה שניתנה לפסילתה של הודאה לפי סעיף 12 נשענה על ההנחה לפיה שלילת חופש הבחירה של הנחקר מקימה בהכרח חשש לאמיתות הודאתו, הרי על-פי רוחו והשראתו של חוק היסוד מן הראוי לקבוע כי ההגנה על חופש הרצון של הנחקר מהווה כיום תכלית העומדת בפני עצמה ומהווה טעם נכבד ועצמאי לפסילת קבילותה של ההודאה לפי סעיף 12 לפקודת הראיות". (עניין **יששכרוב**, בפסקה 34 לפס"ד של כב' השופטת (כתוארה אז) ביניש). לאור כך, "בנסיבות מתאימות ... תפסל קבילותה של הודאה לפי סעיף 12 הנ"ל בשל פגיעה שלא כדין בזכויותיו של הנחקר וזאת אף כאשר אין מתעורר חשש בדבר אמיתות ההודאה" (עניין **יששכרוב**, פסקאות 30-32 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) ביניש).

13. עניינו הוא בטענה לפגיעה באוטונומיית הרצון. אין בפי הסנגור טענה לפגיעה פיזית בנאשם, לאיום בפגיעה שכזו, או כל טענה מסוג זה. לאור כך, אפוא, רק פגיעה ממשית וחמורה באוטונומיית הרצון החופשי תביא לפסילת ההודאה בהתאם למבחני סעיף 12 לפקודת הראיות.

14. האמצעי הפסול הרלוונטי לנושא דיונו הוא שימוש בפיתוי והשאה. הכוונה היא למתן הבטחה המגלמת טובת הנאה ממשית ומוחשית בתמורה לויתור על הזכות להימנע מהפללה עצמית (קדמי, **על הראיות** (חלק ראשון) בעמ' 80; עניין **תורק**). מטבע הדברים, הכוונה היא להבטחה שיש בה כוח פיתוי ממשי המשבש את יכולת הבחירה של הנחקר. על מנת להגיע למסקנה כי ההבטחה משבשת את יכולת הבחירה של הנחקר היא "צריכה להיות ממשית ומוחשית וכי אין די בהבטחה בעלמא" (ע"פ 9808/06 **ירון סנקר נ' מדינת ישראל** (29.7.10)).

מן הכלל אל הפרט

15. לאחר שנתתי דעתי לראיות הצדדים וטיעוניהם, שוכנעתי כי לא הוכח (ולו על דרך של ספק סביר) שימוש באמצעי פסול שיש בו להביא לפסילת ההודאה. כפי שאראה להלן, לא שוכנעתי שניתנה לנאשם הבטחה כלשהי, וממילא שלא היה בדברי החוקרים להביא לפגיעה חמורה ומוחשית באוטונומיית הרצון החופשי שלו עד כי בשל כך הודה בעבירות שיוחסו לו. אנמק מסקנתי.

16. אכן, הבטחה שלא ינקטו נגד נחקר הליכים פליליים כלל, עשויה להיות בנסיבות מסוימות בעלת כוח מפתה ממש, אשר יגרום לשלילת כוח הרצון החופשי (ראו למשל הדיון **בעניין תורק** בדבר כוחה של הבטחה לשמש עד מדינה). ואולם, בניגוד לטענת הזוטא - כפי שהוגדרה בתשובה לאישום - הנאשם לא טען כלל בעדותו שהחוקרים הבטיחו לו שלא יוגש נגדו כתב אישום אם יודה. כל שטען הנאשם בחקירה הראשית היה שהחוקרים אמרו לו שאם יודה "זה יכול לעזור לך" (בעמ' 22, בש' 28); "יש הכוחות נגדי עדיף שאני אגיד וזה יבוא לטובתי ויעזור לי. כל דבר שאדם מודה באים לקראתו בבית משפט" (בעמ' 23, בש' 7; ההדגשה שלי -י.ט.) וסיים ואמר "זה מה שהיה בגדול" (בעמ' 23, בש' 8).

17. בצדק, חכך ב"כ המאשימה בדעתו אם לשאול כלל שאלות, אך לא עמד בפיתוי, ובסופו של דבר חקר את הנאשם בחקירה נגדית לא קצרה אשר במהלכה טען הנאשם טענות דומות, כגון שהחוקרים אמרו לו "שלא יהיה לי בעיות וזה יבוא לקראתי בבית המשפט" (בעמ' 24, בש' ; הדגשה שלי - י.ט.). אמירות אלה אינן בגדר הבטחה כלל, בוודאי אינן כאלה שיש בהן פיתוי עוצמתי המשבש את יכולת הבחירה של הנחקר, בין שמירה על זכות השתיקה, לבין הודאה תוך ציפייה לטובת הנאה ממשית ומוחשית. הלכה למעשה, מדובר במתן הסברים ו"עצות" באשר למשמעותה של הודאה וההקלה (העקרונית) שהיא עשויה להניב לנחקר בהליך המשפטי העתידי. אין זה המקום להידרש לשאלה אם נכון שחוקר יעץ לנחקר בנושא, שכן עוסקים אנו בטענת זוטא, במסגרתה יש לבחון אם מדובר בפיתוי עוצמתי השולל את חופש הבחירה, ולא בטענות הקשורות לכלל הפסילה הפסיקתית. די אם אציין כי נחה דעתי שאין מדובר באמירות בעלות עוצמה מפתה השוללת את יכולת הבחירה של הנחקר, שכן לא מדובר בהבטחה, בוודאי שלא מוחשית וממשית. ראו:

"מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט קמא כי אמירותיו של חוקר המשטרה לעידן בנוגע לאפשרות לענישה מופחתת אינן מהוות פגם המצדיק את פסילת הודעתו. זאת נוכח העובדה כי אין באמירות אלו משום פיתוי והשאה והן אינן כוללות הבטחה לעידן כי בתמורה למתן הודעתו תינתן לו טובת הנאה ממשית ומוחשית (ע"פ 3237/15 און יהודה נ' מדינת ישראל (1.6.16), פסקה 6 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) חיות).

18. לא התעלמתי מכך שבהמשך החקירה הנגדית טען הנאשם כי החוקרים אמרו לו ש"כדאי לי להודות ואני אמנע מעונש" ואף "שלא יעשו (לו) שום דבר" (בעמ' 25). טענות אלו חורגות מגדרי "ייעוץ" באשר למשמעותה של הודאה, ואולם אינני מקבל שאכן כך נאמרו הדברים. כאמור, בחקירה הראשית לא מסר הנאשם דברים אלו, אלא רק בחקירה הנגדית ולקראת סיומה. החוקרים הכחישו מכל וכל אמירות אלו ועדותם הייתה אמינה בעיני. אופן הצגת הדברים על ידי הנאשם, אל מול הכחשת החוקרים, אינה מאפשרת קביעה שכך היו פני הדברים (ולאמירה המדויקת, חשיבות כמובן).

19. כאן המקום לציין כי למרבה הצער דיסק החקירה לא נמצא. אכן, לא מדובר בחקירה שהייתה קיימת חובה בדין לתעדה (ראו: חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002) ואולם, מרגע שהחקירה תועדה, קשה להלום שהדיסק ייעלם ולא ימצא בגדרי חומר החקירה העובר לתובע ולאחר מכן לעיון ההגנה. לאור כך (ולו לצורך שלמות הדיון) ראיתי להמשיך ולבחון את טענות ההגנה מתוך נקודת מוצא שהדברים נאמרו באופן לו טען הנאשם (ראו בהשוואה ע"פ 2869/09 חאמד זינאטי ואח' נ' מדינת ישראל (9.11.11)).

20. ואולם, גם אם אניח שהדברים נאמרו כפי שטוען הנאשם, אינני סבור שמדובר בהבטחה בעלת עוצמה שיש בה להביא לשלילת כוח הרצון של נחקר בכלל, ושל הנאשם בנתוני המקרה הקונקרטי, בפרט. אמירות אלו אינן מאזכרות טובת הנאה מוחשית כלשהי. האמירה "אמנע מעונש" או שלא "יעשו לי שום דבר" הן אמירות כלליות שאין בהן טובת הנאה מוגדרת ומוחשית. די לעיין באמירה נוספת שהזכיר הנאשם לפיו החוקרים אמרו לו ש"כל דבר שאדם מודה באים לקראתו בבית משפט" (בעמ' 23, בש' 8) ללמדנו שהיה ברור לנאשם שהנושא יגיע לבית המשפט, כך שלא מדובר בהבטחה שלא להגיש כתב אישום (ואני מתעלם מזהותו של נותן "ההבטחה" שבמקרה זה ברי שלא היה בסמכותו להבטיח זאת). יש לזכור עוד שמדובר במי ששימש מאבטח בבתי המשפט תקופה ארוכה לפני האירועים, כך

שהמונחים הרלוונטיים אינם זרים לו לחלוטין והוא אף היה אותה עת סטודנט להנדסה אזרחית. לאור כך, אינני מקבל שקיימת אפשרות סבירה שהנאשם אכן ראה בדברים אלו (אף אם אניח לצורך הדיון שאכן נאמרו) כהבטחה לכך שלא יינקטו נגדו הליכים משפטיים כלל. לעניין זה אפנה גם לסוף חקירתו של הנאשם שם נשאל אם ברצונו להוסיף דבר מה ואמר "אם זה לעונש אני מוכן לקבל כל דבר, פשוט לא רוצה למרוח את זה חודשים.. רוצה לקבל מה שמגיע לי עכשיו" (בש' 158). מכאן שקשה לקבל שהנאשם אכן האמין שהחוקרים הבטיחו לו שלא יינקטו נגדו הליכים משפטיים והוא לא ייענש כלל.

21. לאור כך, גם אם נאמרו דברים אלו, לא היה בהם לפגוע באוטונומיות הרצון החופשי של הנאשם, פגיעה חמורה וממשית כנדרש לצורך פסילת ההודאה. לכך יש להוסיף כי הנאשם לא הסביר כלל מתי נאמרו אמירות אלו ומה הייתה השפעתן על בחירתו להודות. לנושא זה חשיבות לצורך בחינת מידת השפעת הדברים על רצונו החופשי ודי אם נעניין בת/2 (ההודאה הראשונה) ונראה כי גם בשלבים מתקדמים של החקירה - ולאחר שהנאשם רשם על הפתק את רשימת הגניבות שביצע לטענתו - מצא כוחות לעמוד על דעתו שלא גנב מלשכות של שופטים מסוימים שהוטחו בפניו (בש' 108-127; 135-142). יש בכך לתמוך במסקנה שהנאשם שלט בחקירה, הודה במה שרצה משיקוליו הוא, והכחיש את הטענות שרצה להכחיש.

22. עוד יש להוסיף ולהפנות למכתב ששלח הנאשם ללשכת התביעות, לאחר הגשת כתב האישום, בו פירט את מסכת חייו, הסיבות שהביאו למעשיו, והנזקים שנגרמו לו בעטייהם. בסופו של המכתב ציין הנאשם כי "[אני] מודע לחומרת מעשיי ומוכן לקבל ולהתמודד עם ההשלכות לאותם מעשים". בצדק הביעה המאשימה תמיהה, כיצד לא אוזכרה אותה הבטחה שלא להגיש כתב אישום במכתב זה, אלא דווקא להיפך, הנאשם הביע בו חרטה ורצון לשאת בעונשו. מכתב זה מחזק בבירור את המסקנה שהנאשם לא סבר בשלב זה שהופרה הבטחה כלשהי שניתנה לו.

23. סיכומי של דבר, אינני מקבל (ולו מחמת הספק) שנפגעה חופשיות הרצון של הנאשם, בוודאי שלא פגיעה משמעותית וחמורה. ממילא שלא קם חשש במקרה זה להשפעה על אמיתות ההודאה ולא נטען בנושא זה דבר, ולו ברמז. בנוסף אני סבור שלא יהיה זה בלתי הוגן לעשות שימוש בהודאה זו לחובת הנאשם. לאור כך, אני דוחה את הטענה ואמרות הנאשם מתקבלות כראיה.

ניתנה היום, כ' כסלו תשע"ט, 28 נובמבר 2018, במעמד
הצדדים.